

LAReS

Lowlands
Archaeological
Research
Service

Verkaveling Olmsebaan - Meerhout. Archeologienota

E.N.A. Heirbaut
J.L. Vermeersch

Colofon

Titel: Verkaveling Olmsebaan - Meerhout. Archeologienota.

Auteur: Elly N.A. Heirbaut & J.L. Vermeersch

Grafische illustraties/GIS: Elly N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LAReS-rapport 98

Projectleider/veldwerkleider: Elly N.A. Heirbaut

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: maart 2018

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: Detail van de kaart van Ferraris (1771-1778)

© LAReS. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

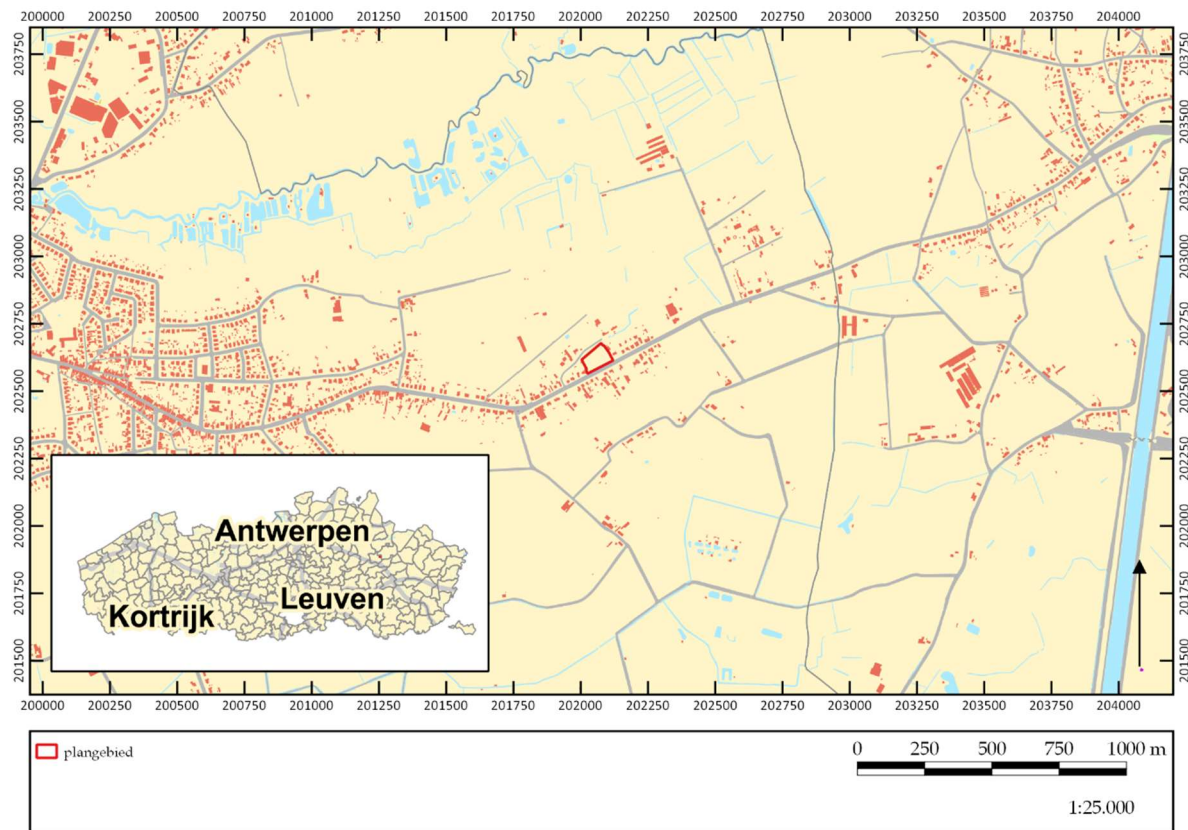
Deel I. Verslag van resultaten: Olmsebaan te Meerhout

Inhoudstafel

1 INLEIDING	5
1.1 RANDVOORWAARDEN	6
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	7
2 VRAAGSTELLINGEN	8
3 METHODIEK VAN HET ONDERZOEK	9
3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK	9
3.2 RAPPORTAGE EN AFBEELDINGEN	10
4 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANE WERKZAAMHEDEN	11
4.1 BESTAANDE TOESTAND	11
4.2 NIEUWE TOESTAND	12
5 ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK	14
5.1 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	14
5.2 HISTORISCHE BRONNEN	14
5.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN	15
5.4 LUCHTFOTOGRAFIE	19
5.5 GEO(MORFO)LOGIE EN BODEM	21
5.5.1 DIGITAAL HOOGTEMODEL VLAANDEREN II	22
5.5.2 TERTIAIR GEOLOGISCHE KAART	22
5.5.3 QUARTAIR GEOLOGISCHE KAART	24
5.5.4 BODEMTYPE	24
5.5.5 POTENTIËLE BODEMEROSIE EN BODEMBEDEKKING	27
5.6 ARCHEOLOGISCHE BRONNEN	27
6 SYNTHESE	30
6.1 SYNTHESE VOOR GESPECIALISEERD PUBLIEK	30
6.1.1 SAMENVATTING EN POTENTIEBEPALING	30
6.1.2 IMPACT VAN VROEGERE EN GEPLANE WERKEN	32
6.1.3 AANBEVELING EN KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL	32
6.2 SYNTHESE VOOR NIET-GESPECIALISEERD PUBLIEK	32
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	34
GERAADPLEEGDE WEBSITES	34
LIJST VAN FIGUREN	35

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de noordzijde van de Olmsebaan te Meerhout tussen huisnummers 241 en 255, en ongeveer halverwege tussen de kernen van Meerhout en Olmen in de provincie Antwerpen. Het plangebied is momenteel bebost en onbebouwd en is gelegen op een hoogte tussen 27 en 30 m +TAW. In het noorden grenst het gebied aan de Acaciaweg. De percelen zullen worden verkaveld voor de bouw van woningen (fig. 1).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©GEOPUNT/EH

Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van een bekrachtigde archeologienota naar aanleiding van een verkavelingsvergunning. Het onderzoek (projectcode 2018C185) werd uitgevoerd door twee erkende archeologen, conform de Code van Goede Praktijk. Onderhavige archeologienota bestaat uit twee delen: een verslag van de resultaten van het vooronderzoek (deel I) en het daaruit voortvloeiende programma van maatregelen (deel II).

Het onderzoek omvat in de eerste plaats een bureauonderzoek. Hierbij wordt nagegaan welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden zich binnen het projectgebied bevinden. Op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek wordt geëvalueerd in hoeverre er voldoende informatie voorhanden is om tot bovengenoemde doelstelling te bekomen, of dat er bijkomend vooronderzoek in een andere vorm (al dan niet met bodemingreep) noodzakelijk is.

Het verslag van de resultaten van het vooronderzoek omvat naast deze inleiding nog

vijf hoofdstukken. In hoofdstuk 2 worden de vraagstellingen die voor dit onderzoek relevant zijn, opgesomd. Deze vraagstellingen zullen in hoofdstuk 6 beantwoord worden, in zoverre als mogelijk op basis van de resultaten van het vooronderzoek. De gehanteerde werkwijze en onderzoeksstrategie worden in hoofdstuk 3 beschreven. Hier wordt ook de gemaakte selectie inzake bronnen verantwoord (cf. de Code van Goede Praktijk, par. 12.5.2.1). De geplande werkzaamheden worden in hoofdstuk 4 beschreven. Hierbij is van groot belang dat duidelijk wordt in hoeverre de werken impact zullen hebben op het (eventueel aanwezige) bodemarchief. Hoofdstuk 5 vormt de weerslag van de resultaten van het bureauonderzoek (*assessment*), gebaseerd op een exhaustieve studie van het beschikbare kaartmateriaal, de historische en archeologische bronnen. In dit hoofdstuk wordt geëvalueerd wat de archeologische potentie van het plangebied is. In hoofdstuk 6 wordt een synthese gevormd op basis van het *assessment*, waarin de onderzoeksvragen beantwoord worden, en wordt ook geïnformeerd over de eventuele kennisvermeerdering die het plangebied kan opleveren. Verder wordt nagegaan in hoeverre de eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden aangetast kunnen/zullen worden door de geplande werkzaamheden. Het eerste deel wordt afgesloten met de bibliografie en bijlagen. Het tweede deel omvat een gemotiveerd advies omtrent het vervolgtraject (programma van maatregelen).

1.1 Randvoorwaarden

Omdat het terrein momenteel nog bebost is, is het momenteel onmogelijk om archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Het kappen van het bos zal pas gebeuren eens de verkavelingsvergunning is verkregen. Een uitgesteld traject wordt daarom onderbouwd vanuit zowel logistieke als economische redenen.

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Olmsebaan
Ligging	Olmsebaan, 2450 Meerhout
Kadastrale gegevens	MEERHOUT 1 AFD sectie B, perceel 1829E, 1831V en 1841D2
Bounding Box	X Y
	202002.64 202617.52
	202072.67 202679.08
	202122.62 202613.11
	202024.28 202561.63
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek
Projectcode	2018C185
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS Jeroen L. Vermeersch
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Termijn	maart 2018
Geplande ingreep	Verkaveling voor woningen
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 6.818 m ²
Nu te verkavelen	ca. 5017 m ²
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1.
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek, archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem in uitgesteld traject

2 Vraagstellingen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op? Welke onderzoeksstrategie moet toegepast worden in het uitgesteld traject?

3 Methodiek van het onderzoek

3.1 Onderzoeksmethodiek

Om na te gaan of er archeologische en cultuurhistorische waarden in het plangebied aanwezig zijn en om een antwoord te kunnen geven op de in hoofdstuk 2 geformuleerde vraagstellingen, is een bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn verschillende soorten bronnen geraadpleegd, die in hoofdstuk 5 besproken zullen worden (*assessment*). De meeste bronnen zijn online beschikbaar gesteld door de Vlaamse Overheid.

Om de fysische geografie van het projectgebied te onderzoeken zijn de bodemkaart, bodembedekkingskaart, erosiegevoeligheidskaart, tertiair geologische kaart en quartair geologische kaart geraadpleegd. Deze zijn online te raadplegen in de databases van Geopunt Vlaanderen (www.geopunt.be) en in de Databank Ondergrond Vlaanderen (www.dov.vlaanderen.be).

Om een beeld te krijgen van de historische (landschaps)ontwikkeling van het plangebied zijn de beschikbare historische en topografische kaarten geraadpleegd. De georeferende historische kaarten, dit zijn de kaart van Frickx (1712), de kaart van de Ferraris (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841), de kadasterkaart van Popp (1842-1879) en de kaart van Vandermaelen (1846-1854), kunnen online geraadpleegd worden via het Geoportaal Onroerend Erfgoed (www.geo.onroerenderfgoed.be).

De kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is voor dit gebied niet beschikbaar. Verder is ook de huidige topografische kaart bestudeerd. Op dezelfde website zijn ook verschillende 20^e- en 21^e-eeuwse luchtfoto's te raadplegen. Daarnaast is gebruik gemaakt van ander historisch kaartmateriaal, o.a. uit de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, dat is in te zien via de website van Cartesius (www.cartesius.be). Voor de historische bronnen is gebruik gemaakt van de inventaris onroerend erfgoed en van schriftelijke bronnen. De combinatie van historische bronnen, historische kaarten, topografische kaarten en luchtfoto's zorgt ervoor dat de ontwikkeling van het projectgebied en de ruimere omgeving vanaf de 18^e eeuw tot het heden goed in beeld gebracht kan worden.

Om ook zicht te krijgen op de perioden vóór de 18^e eeuw is onderzocht of er zich in en/of nabij het plangebied archeologische resten in de ondergrond bevinden of reeds zijn onderzocht. Om dit te kunnen bepalen, zijn voornamelijk de online beschikbare gegevens geanalyseerd. Hierbij is in eerste instantie de database van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI; www.cai.onroerenderfgoed.be) bevraagd. Hierbij moet opgemerkt worden dat de CAI niet volledig is en geen garantie biedt op de aan- of afwezigheid van een eventuele archeologische site. Ook is www.inventaris.onroerenderfgoed.be geraadpleegd voor het plangebied en de ruimere omgeving.

Naast het onderzoek naar de historische ontwikkeling van het gebied en de reeds gekarteerde archeologische vindplaatsen, dienen ook de geplande werkzaamheden en de (eventueel) hierbij horende verstoringen in kaart gebracht te worden. De

beschrijvingen gebeuren op basis van de plannen en schetsen die de opdrachtgever ter beschikking heeft gesteld (hoofdstuk 4). Hiertoe behoren de plannen van en informatie over de bestaande bebouwing (“bestaande toestand”) en de bouwtekeningen van het te realiseren project (“nieuwe toestand”).

Op basis van alle beschikbare gegevens is tenslotte een conclusie getrokken omtrent de kans op de aanwezigheid van archeologisch erfgoed met een groot potentieel tot kennisvermeerdering, en de eventuele intactheid van een al dan niet aanwezige archeologische site (hoofdstuk 6). Hieruit vloeit een advies omtrent eventuele vervolgstappen die genomen moeten worden.

3.2 Rapportage en afbeeldingen

De indeling in hoofdstukken is reeds eerder beschreven. Wat betreft de afbeeldingen die in deze archeologienota zijn opgenomen, geldt dat zij alle zijn afgebeeld op klein formaat omwille van de opmaak van de tekst. In bijlage zijn de beschikbare plannen opgenomen.

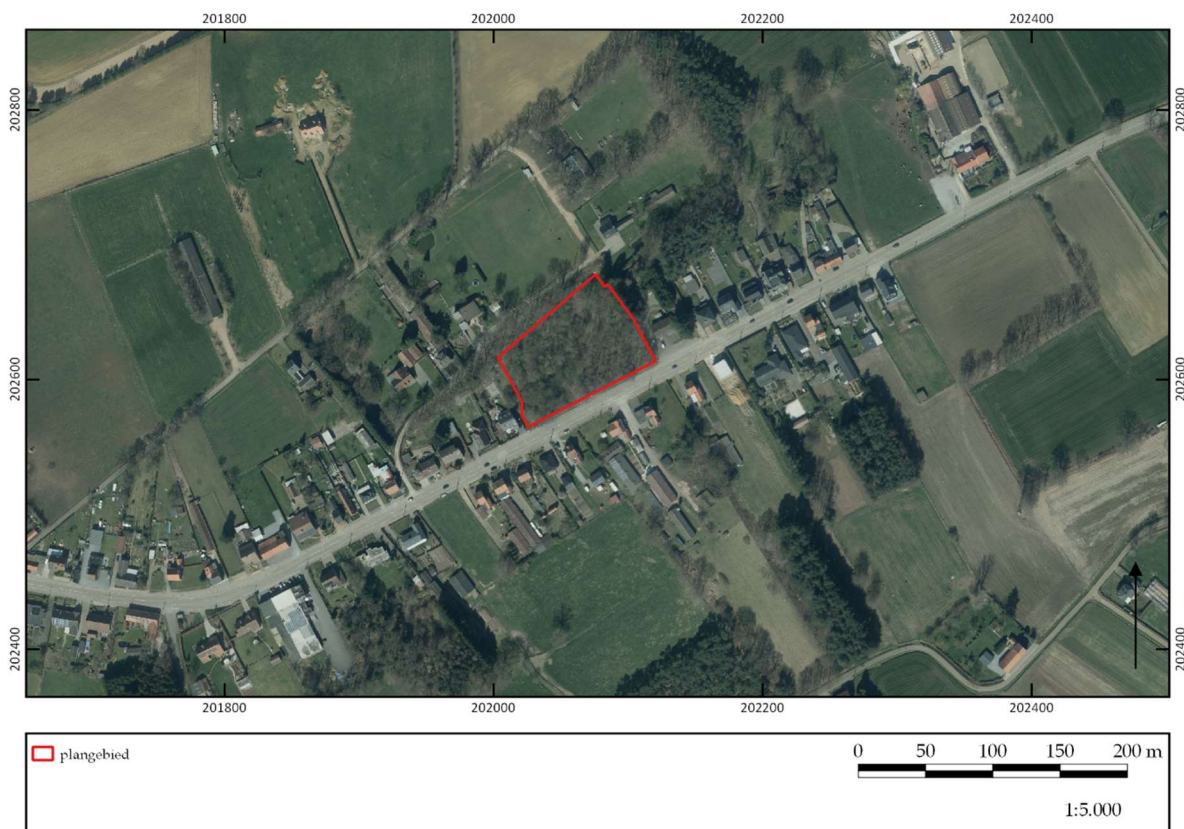
De kaarten die gemaakt zijn op basis van de beschikbare bodemkaarten, luchtfoto’s en CAI zijn zoveel mogelijk op eenzelfde schaal vervaardigd (zie ook figurenlijst). Omwille van de duidelijkheid (vb. situeren van het plangebied ten opzichte van de omringende omgeving) kan hiervan afgeweken zijn. Historische kaarten zijn op een andere schaal gemaakt om zo ook zicht te geven op een groter gebied, of juist in te zoomen op details.

De in deze archeologienota opgenomen bouwplannen zijn afgebeeld met toezegging van de opdrachtgever.

4 Beschrijving van de geplande werkzaamheden

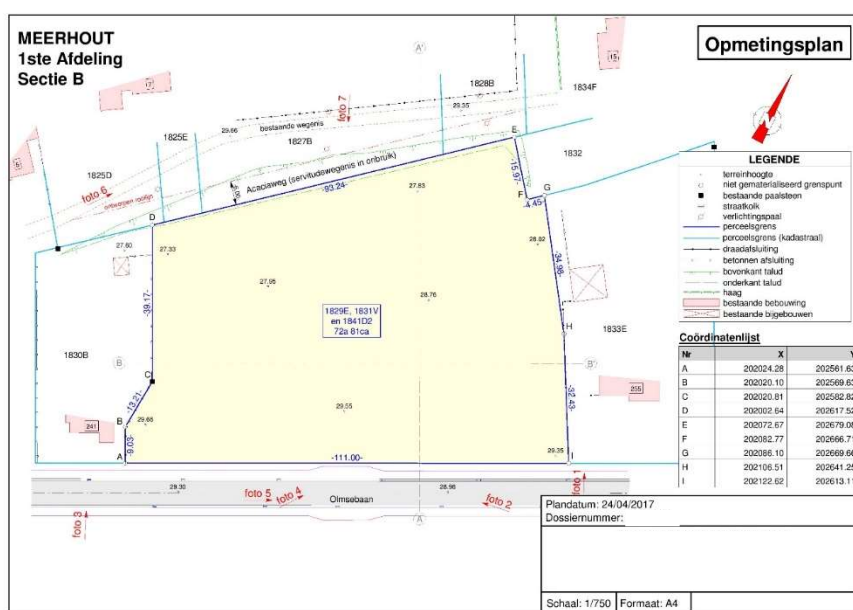
4.1 Bestaande toestand

Momenteel is het plangebied volledig bebost (fig. 2). Het noordelijke deel is op het gewestplan (fig. 4) aangeduid als agrarisch gebied en beslaat een oppervlakte van 1.801 m². Het zuidelijke deel beslaat een oppervlakte van 5.017 m². Op het gewestplan is dit deel aangeduid als woongebied met landelijk karakter.

Figuur 2. Luchtfoto uit 2017 met zicht op de huidige situatie.

©GEOPUNT/EH

Figuur 3. Het opmetingsplan van het plangebied.

Figuur 4. Gewestplan van de huidige situatie, het noorden is aangeduid als agrarisch gebied, het zuiden als woongebied met landelijk karakter. ©GEOPUNT/EH

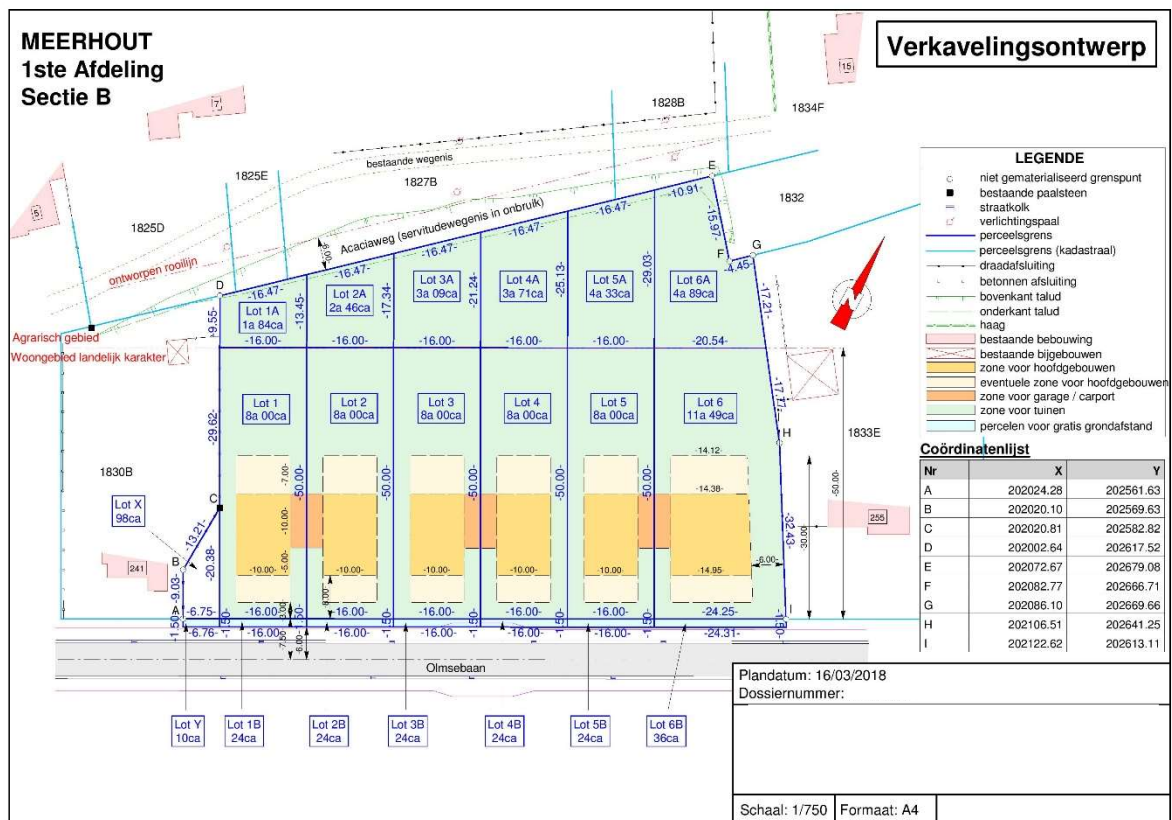
4.2 Nieuwe toestand

Hoewel de loten die zijn gepland doorlopen vanaf de straat tot aan de andere kant van het perceel, zal niet het volledige oppervlak van de loten vrijgemaakt worden van de bebossing. Op dit moment is het alleen de bedoeling het voorste deel vrij te maken in functie van de toekomstige bebouwing, maar de mogelijkheid wordt open gelaten om in de toekomst, door de toekomstige eigenaars, de rest van het lot verder te ontbossen. Voor de ontbossing wordt een kapvergunning aangevraagd. Deze is gekoppeld aan de verkavelingsvergunning.

Binnen de huidige plannen worden zes woningen ingepland (fig. 4). Het zijn telkens vrijliggende woningen op gelijke afstand tot de openbare weg. Op het verkavelingsplan is een zone gereserveerd voor de hoofgebouwen, maar errond is ook nog een zone ingetekend die groter is; er is met andere woorden een mogelijkheid om het hoofdgebouw groter te maken of elders te bouwen dan op het verkavelingsplan is aangegeven. Niet alle woningen zijn even groot: de meest oostelijke is ca. 5 m breder voorzien dan de rest van de woningen.

Er zal telkens een garage gebouwd worden op een locatie, waardoor twee woningen telkens als het ware gespiegeld worden. Hoewel niet op het verkavelingsplan aangegeven, kan worden aangenomen dat de zone die begrensd wordt door enerzijds de woningen en anderzijds de garages, verhard zal worden.

Verder zijn er op het verkavelingsplan geen zones voor eventuele bijgebouwen opgenomen, en is er op dit moment niets bekend over de ligging van de latere nutsvoorzieningen.

Figuur 5. Verkavelingsontwerp van het plangebied.

5 Archeologisch bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt verslag uitgebracht van het bureauonderzoek naar de archeologische en historische kennis over het plangebied (*assessment-rapport*). De hierbij gehanteerde methoden, technieken en criteria zijn beschreven in hoofdstuk 3.

5.1 Archeologische voorkennis

Er is nog geen archeologisch onderzoek in welke vorm dan ook uitgevoerd binnen de grenzen van het plangebied. Deze bureaustudie is met andere woorden het eerste onderzoek dat voor deze locatie wordt uitgevoerd. Buiten de grenzen van het plangebied is op verschillende locaties al archeologisch onderzoek uitgevoerd. Deze worden beschreven in paragraaf 5.6.

5.2 Historische bronnen

Voor het historisch onderzoek is gebruik gemaakt van de gegevens uit de inventaris onroerend erfgoed en heemkundige literatuur.¹ De geschiedenis van Meerhout is vooral een geschiedenis van een rurale dorpsgemeenschap waar gedurende lange tijd de focus op landbouwexploitatie van het omliggende landschap heeft gelegen.

Meerhout kan teruggevoerd worden tot het toponiem Merholt, voor het eerst vermeld in 1160. De naam heeft een Germaanse oorsprong. *Mari* wijst op 'meer' of 'plas' en *hulta* wijst op 'bos'.² Op de website van de inventaris onroerend erfgoed wordt een oudere vermelding genoteerd. In een schenkingsakte van graaf Robert van Haspengouw in 741 zou Mareholt reeds vermeld staan. Mareholt werd toen door de graaf aan de abdij van Sint-Truiden geschonken. Deze identificatie is echter niet geheel zeker. Het feit dat de kerk van Meerhout gewijd is aan Sint-Trudo kan deze theorie onderbouwen.

Zeker is dat Meerhout in de 12^e eeuw in het bezit was van de heren van Meerhout, verwant aan de graven van Loon. Op welk ogenblik Meerhout een heerlijkheid werd is evenwel niet duidelijk. De hertog schonk in 1229 een deel van zijn rechten op Meerhout aan het klooster van Maagdendaal in Oplinter (bij Tienen). Tijdens de 13^e eeuw bestond Meerhout uit drie delen, respectievelijk in handen van de hertog van Brabant, een lid uit het grafelijk huis van Loon verwant met de heer van Wesemael en Westerlo en de heren van Diest. In 1398 werd het gebied door huwelijk herenigd. Later kwam Meerhout evenals Diest van 1456 tot aan de Franse Revolutie in het bezit van het geslacht van Nassau, de latere prinsen van Oranje. Door de verschillende rechthebbers in de loop van de geschiedenis had Meerhout tijdens het ancien régime, naast de drossaard als vertegenwoordiger van de Prins van Oranje, ook drie schepenbanken, respectievelijk afhankelijk van de heren van Diest, het Hof van Sours (Gestel) en het kapittel van Sint-Gummarus te Lier.

Het oorspronkelijk centrum van het gebied lag in de wijk Genebroek, op ca. 3,4 km ten zuidwesten van het plangebied. Deze lag rond een bidplaats opgericht door Sint-Lambertus maar verplaatste zich in de 13^e eeuw naar de huidige Markt na de bouw

¹ Deze beknopte historische schets stoelt zich op het werk Maurits Gysseling en de inventaris onroerend erfgoed.

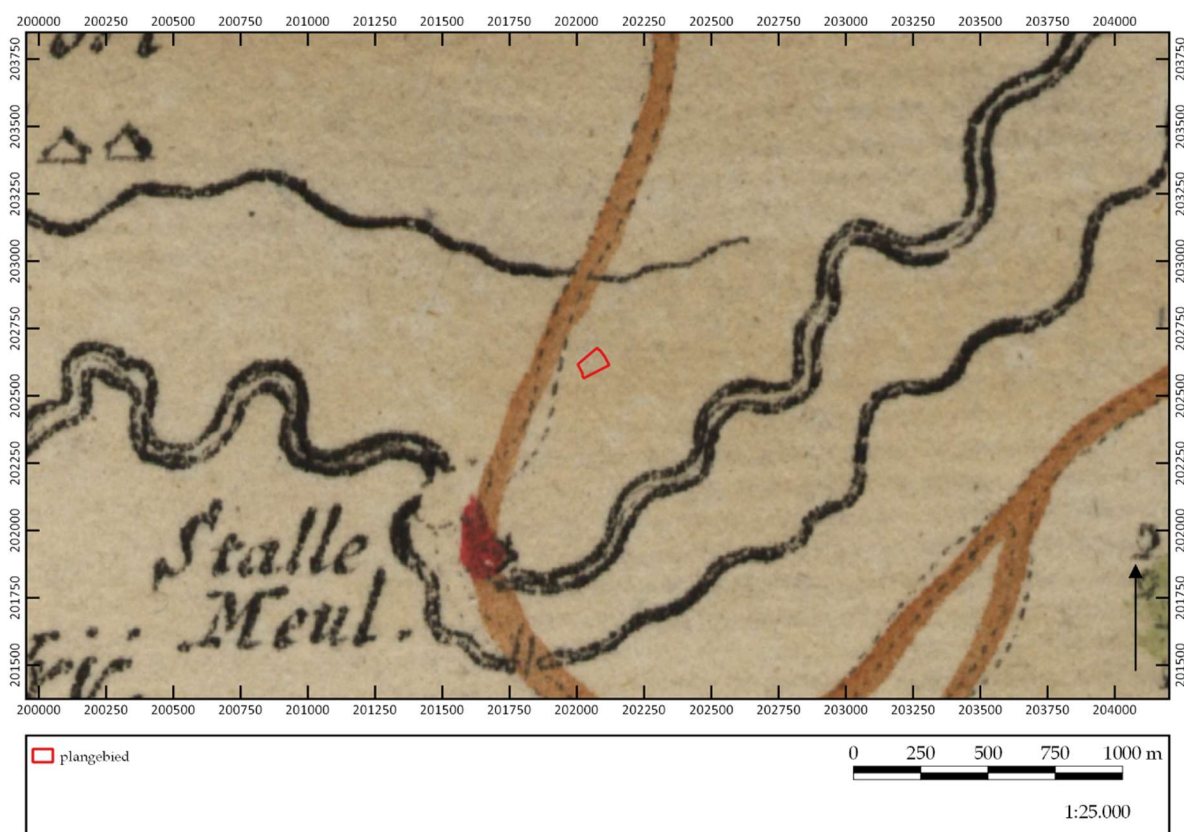
² <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?find=meerhout>

van een nieuwe Sint-Trudokerk in opdracht van de abdij van Maagdendaal. Het huidige centrum ligt op 2,5 km ten westen van het plangebied. In 1679 verwoestte een dorpsbrand de kerk en een deel van de huizen van het centrum. In 1858 werd het kanaal Dessel-Kwaadmechelen voltooid. Deze ligt op 2 km ten oosten van het plangebied. Het Albertkanaal ligt op 3,6 km ten zuiden van het plangebied en werd in 1939 in gebruik genomen.

De gemeente heeft nog steeds een landelijk karakter met landbouw en natuurgebieden. Op 1 km ten noorden van het plangebied loopt de Grote Nete, met ten zuiden daarvan de Creyndertloop. De hedendaagse bewoning bestaat uit 20^e-eeuwse gebouwen. Enkel in het centrum is oudere bebouwing aanwezig. Ook buiten het centrum zijn her en der oudere hoeven en een paar molens nog herkenbaar in het landschap.³

5.3 Cartografische bronnen

Voor dit gedeelte van het onderzoek zijn de kaarten van Frickx, van de graaf De Ferraris, de Atlas der Buurtwegen, de Poppkaart en van Vandermaelenkaart gebruikt. De topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is voor dit plangebied niet beschikbaar.⁴ Er zijn in dit kader ook recente topografische kaarten ook bekeken.

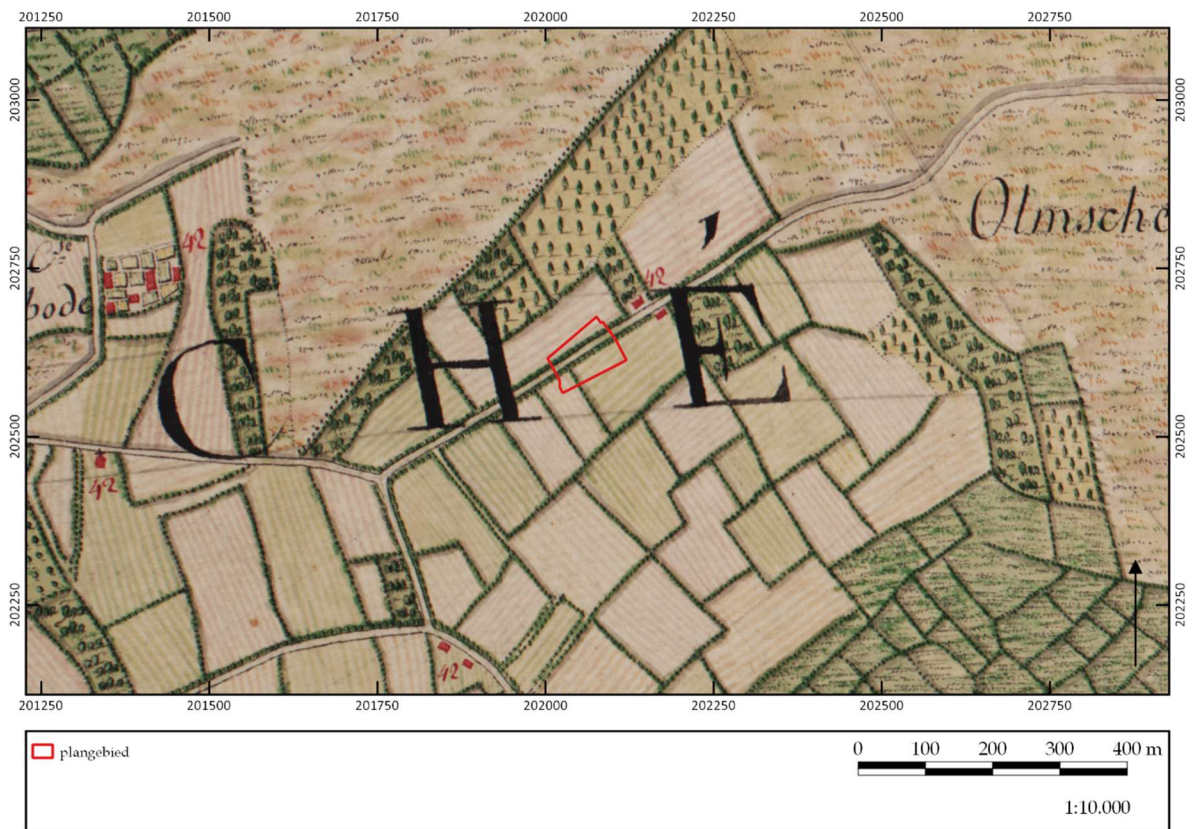
Figuur 6. Uitsnede uit de Frickxkaart (1744). ©GEOPUNT/EH

³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121748>

⁴ Alle gebruikte kaarten en luchtfoto's kunnen online geraadpleegd worden op <http://www.geopunt.be>. Dit zal niet elke keer herhaald worden bij de desbetreffende kaartbeschrijving.

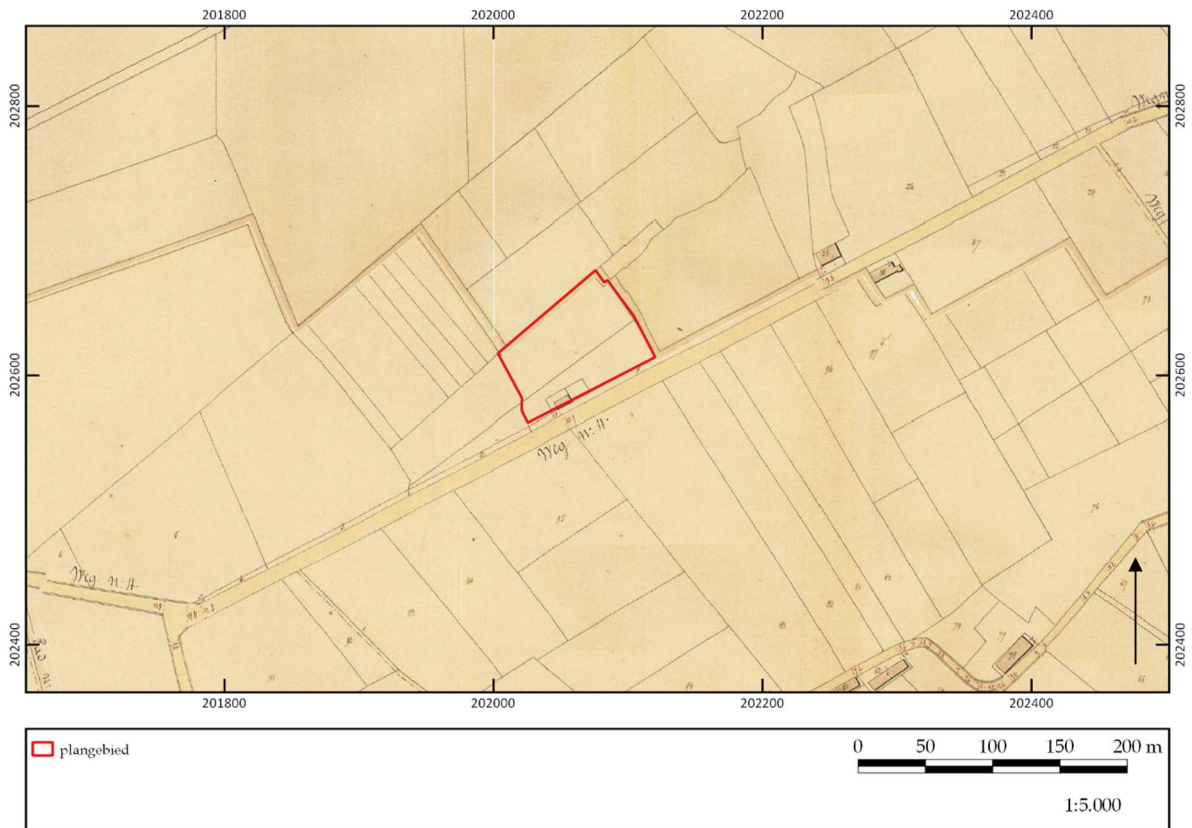
Het plangebied ligt ten oosten van de historische dorpskern van Meerhout. Als algemeen referentiekader lijkt de Frickxkaart (fig. 6) echter moeilijk als alleenstaand cartografisch document leesbaar. De kaart is namelijk te onnauwkeurig getekend, waardoor georeferentie erg moeilijk is. Op de bovenstaande afbeelding is de Grote Nete te zien met ten zuiden daarvan de Heiloo, waar aan de monding van de loop een molen gelegen is. Echter, dit gebied ligt ten noordoosten van het plangebied. Het plangebied is niet ingekleurd maar ligt wel aan een weg (aangeduid in stippellijn) die vanuit Olmen naar 'Meerhout Vrij' loopt, één van de historische kernen van Meerhout.

De Ferrariskaart (1771-1778) is op deze locatie alvast duidelijker en gedetailleerd te plaatsen (fig. 7). Het gebied hoorde toe aan het hertogdom van Brabant. Op deze kaart is de weg tussen Meerhout en Olmen goed te zien. Het plangebied ligt daarbij ten westen van de 'Olmsche Heijde' en ten oosten van de hoeve Averbode. Het gebied zelf bestaat in het zuiden uit akker terwijl het noorden bestaat uit een boomgaard. Net ten oosten van het plangebied is nog een hoeve aangeduid.

Figuur 7. Uitsnede uit de Ferrariskaart (1771-1778). ©GEOPUNT/EH

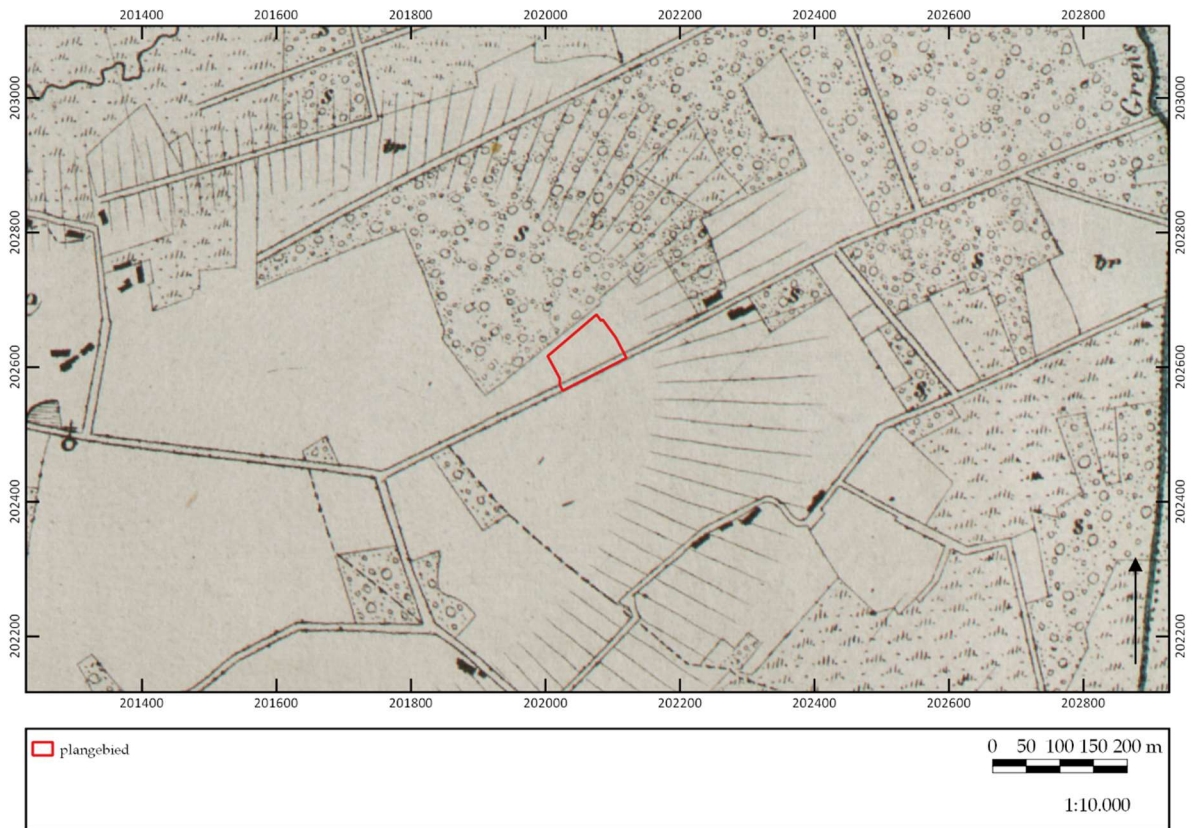
Ongeveer driekwart eeuw later worden de kaarten van de Atlas der Buurtwegen (1841) gemaakt (fig. 8). Op deze kaart is voor het eerst bebouwing te zien aan de straatzijde. Het bestaat uit één woonst gelegen aan 'Weg n° 4'. De omliggende gronden zijn hierbij verkaveld in veel kleinere percelen dan op de Ferrariskaart te zien was en zoals het vandaag de dag is.

Figuur 8. Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (1841). ©GEOPUNT/EH

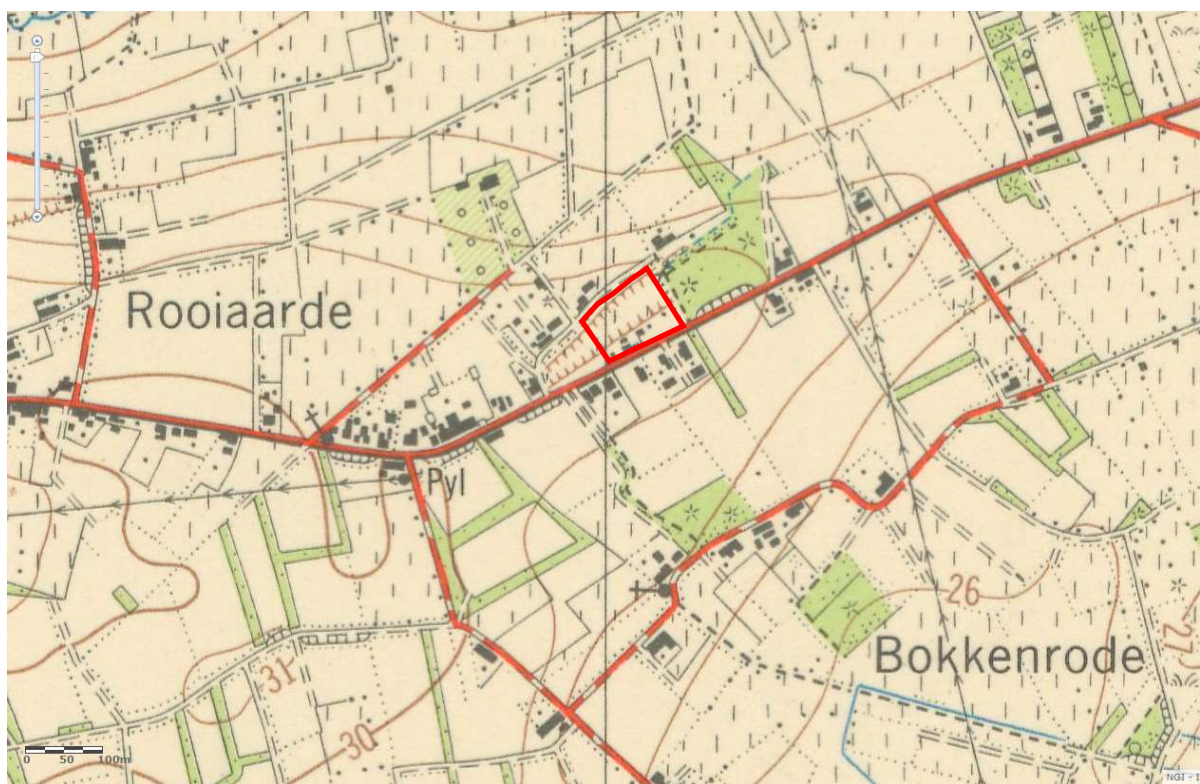
De Vandermaelenkaart (1846-1854) vertoont opnieuw een ander beeld voor het projectgebied. De woning is thans niet meer aan straatzijde afgebeeld. De zone aan de straatzijde is in gebruik als akker. De achterliggende gronden zijn in gebruik als bos. Naar het oosten toe is te zien dat het gebied afloopt. De woningen die in het oosten van het plangebied op de kaart staan afgebeeld liggen op deze helling.

De hierboven besproken historische kaarten vertonen onderling wat verschillen voor de zone in en rond het plangebied vanaf de tweede helft van de 18^e eeuw tot het einde van de 19^e eeuw. Het stratenplan blijft in deze periode onveranderd. Het plangebied zelf echter is op het einde van de 18^e eeuw aan de straatzijde in gebruik als akker. De meeste percelen aan de Acaciaweg zijn in gebruik als boomgaard. Op de Atlas der Buurtwegen is het grondgebruik van het plangebied niet te zien maar de perceelsindeling is verschillend in vergelijking met de andere kaarten, aangezien het lijkt dat de zone verkaveld is in kleinere percelen. Interessant is wel dat er op die kaart een woning is afgebeeld, wat op de twee andere kaarten niet het geval is.

Figuur 9. Uitsnede uit de Vandermaelenkaart (1846-1854).

©GEOPUNT/EH

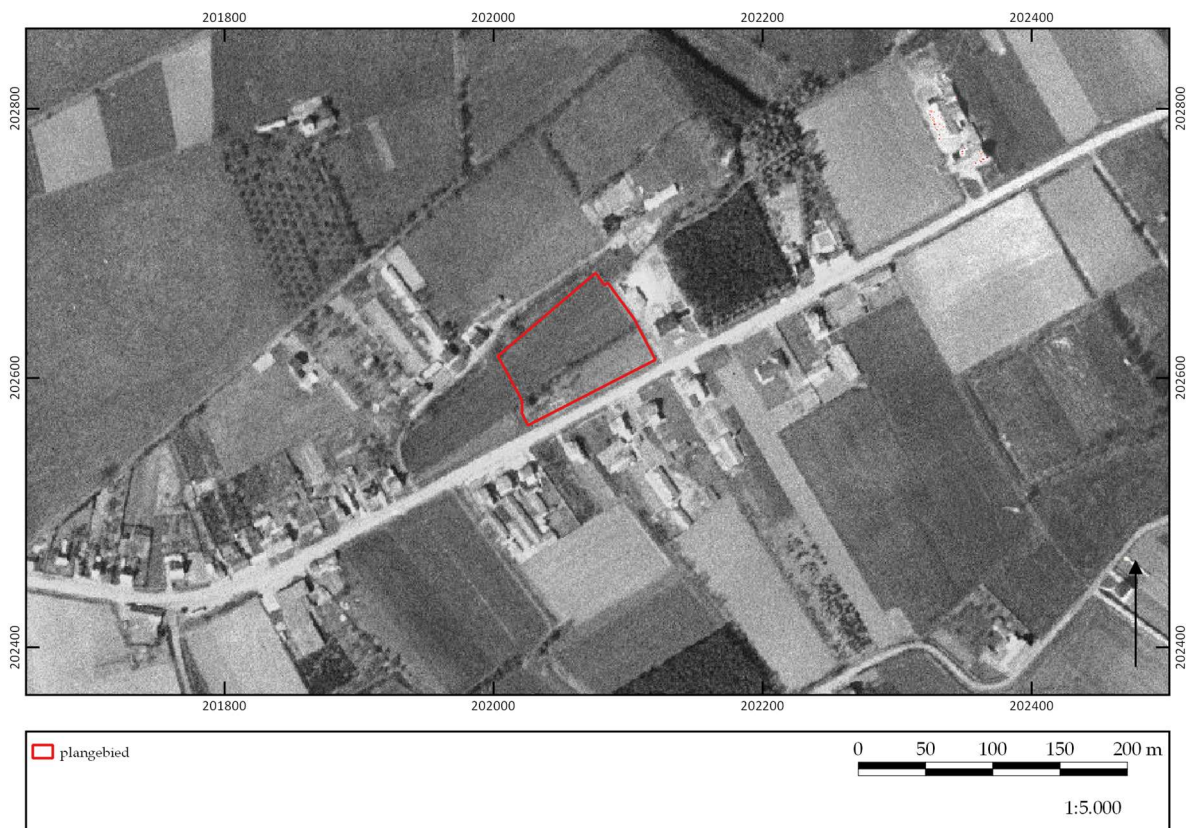
Figuur 10. Uitsnede uit de Topografische Kaart van Meerhout-Balen (1956-1961).

©CARTESIUS/JV

Afsluitend zijn nog enkele topografische kaarten bekeken. Door de grote continuïteit binnen het plangebied en de hoge tijdsresolutie van de verschillende beschikbare topografische kaarten werd ervoor gekozen hier slechts één te bespreken.⁵ De topografische kaart van Meerhout-Balen uit 1956-1961 (1: 25 000) (fig. 10) toont aan dat het terrein volledig als akker in gebruik is, met uitzondering van een gebouw dat aan de straatzijde gelegen is. Doorheen het plangebied loopt een erg brede verdieping. Deze is hier aangeduid door twee bruine lijnen die wijzen op een steile helling. Deze loopt verder door naar het zuiden. Naar het noorden loopt een waterloop die echter erg kort lijkt te zijn. Verdere informatie hierover is niet bekend. Een aantal perceelsgrenzen op de Atlas der Buurtwegen verloopt golvend. Dit kan een aanwijzing zijn dat deze waterloop ook reeds in de 19^e eeuw daar aanwezig was. Op de andere historische kaarten is dit niet te zien. Voor recentere informatie over het plangebied geven de luchtfoto's verdere informatie.

5.4 Luchtfotografie

Ter aanvulling van de 18^e- en 19^e-eeuwse historische kaarten en de topografische kaart zijn ook luchtfoto's uit verschillende jaartallen bekeken. De luchtfoto uit 1971 (fig. 11) is zeer grofkorrelig waardoor niet tot op detailniveau ingezoomd kan worden. Toch is daarop te zien dat het ganse plangebied in gebruik is als akker. Aan de straatzijde lijkt nog een gebouw te staan, wat ook reeds te zien was op de topografische kaart uit 1956-1961.

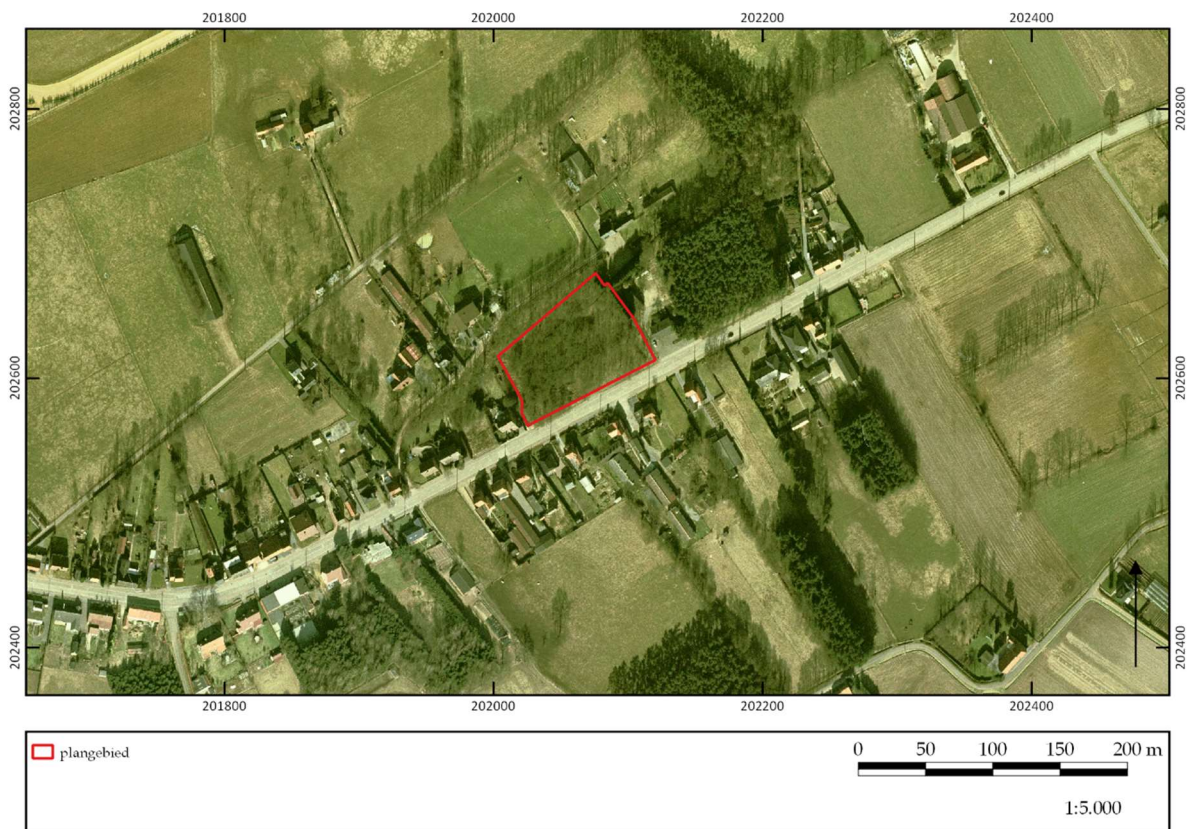
Figuur 11. Uitsnede van de luchtfoto uit 1971. ©GEOPUNT/EH

⁵ Voor het meest complete overzicht aan georeferencierte topografische kaarten voor het plangebied: zie www.cartesius.be.

Figuur 12. Uitsnede van de luchtfoto uit 1979-1990.

©GEOPUNT/EH

Figuur 13. Uitsnede van de luchtfoto uit 2000-2003.

©GEOPUNT/EH

Figuur 14. Uitsnede van de luchtfoto's uit 2005-2007. ©GEOPUNT/EH

De situatie op de luchtfoto uit 1979-1990 (fig. 12) toont echter een heel ander beeld. Hier is te zien dat het gebied bijna volledig bebost is. Bebouwing lijkt ook afwezig te zijn. In 2000-2003 (fig. 13) is de situatie vergelijkbaar. Het plangebied is duidelijk omgevormd tot bos waarbij geen bewoning te zien is. Recentere luchtfoto's (fig. 14 en 2) tonen eenzelfde beeld, waarbij het ganse gebied een bos is. Bewoning is hier niet aanwezig.

5.5 Geo(morfo)logie en bodem

Het plangebied helt licht af naar het noorden toe. In het zuiden zijn hoogtes rond 29,6 m +TAW terwijl aan de zijde van de Acaciaweg het plangebied gelegen is op een hoogte van 27,3 m +TAW.

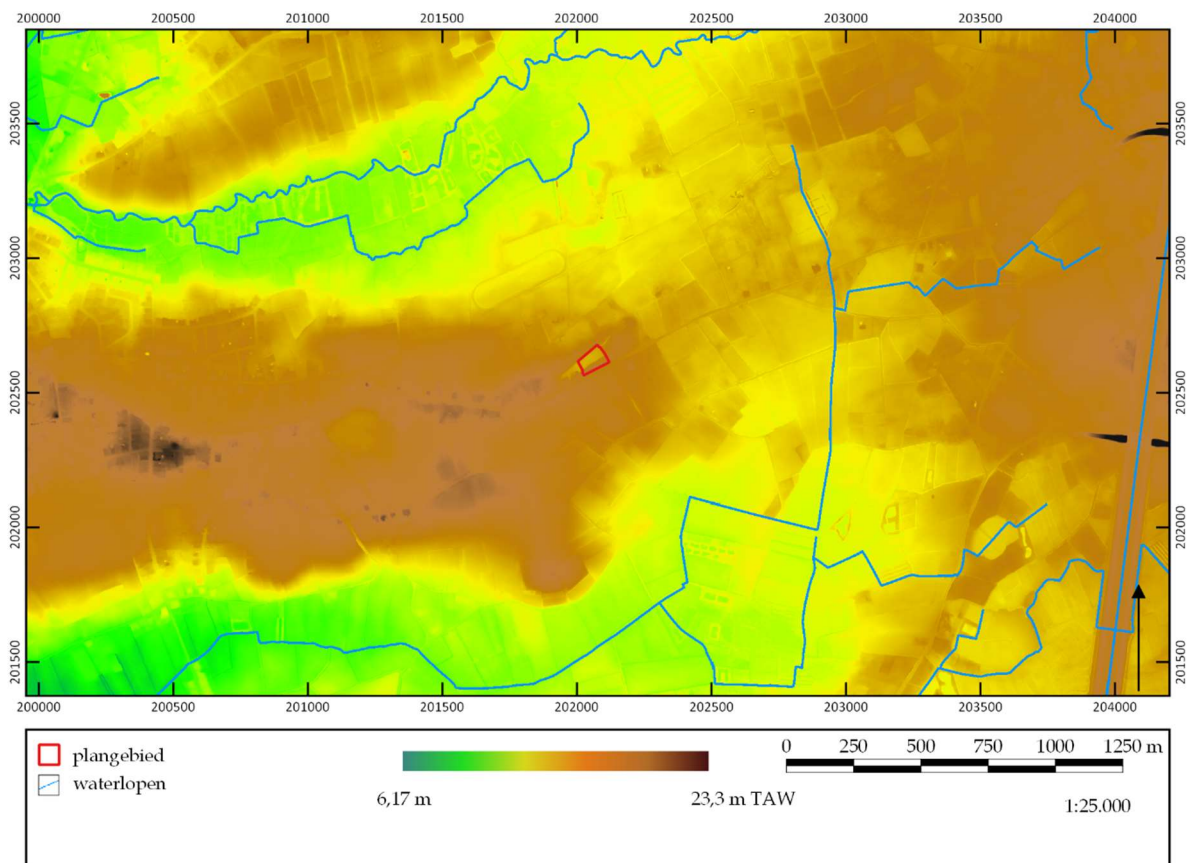
Om de geomorfologie en de bodemopbouw van het plangebied te bestuderen, zijn de bodemkaart van Vlaanderen, de potentiële bodemerosiekaart, de bodembedekkingskaart en de tertiair en quartair geologische kaarten gebruikt.⁶ Om te kijken hoe de landschappelijke hoogteligging van het plangebied is ten opzichte van een grotere omgeving en de relatie van het plangebied tot beek- en riviervalleien zich verhoudt is het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II bestudeerd.

⁶ Alle bodemkaarten kunnen gevonden worden op www.dov.vlaanderen.be.

5.5.1 Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II

Het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (fig. 15) wijst uit dat het gebied gelegen is op de rand van een dekzandrug waar ook Meerhout is op gelegen. Deze hoogte in het landschap is relatief horizontaal op 30 tot maximaal 32 m +TAW. In het noorden loopt die af richting de Grote Nete, in het zuiden en oosten loopt de Halfwegloop. Het dal van deze waterlopen ligt op een hoogte van ca. 25 m +TAW.

Binnen het plangebied is ook een hoogteverschil te zien, waarbij het noordelijke deel een stuk lager lijkt te liggen dan het zuidelijke deel. Op basis van de hoogtemetingen is het inderdaad zo dat er een verschil is in hoogte van maximaal 2,33 m. Dit hoogteverschil was ook reeds te zien op de topografische kaart van 1956-1961.

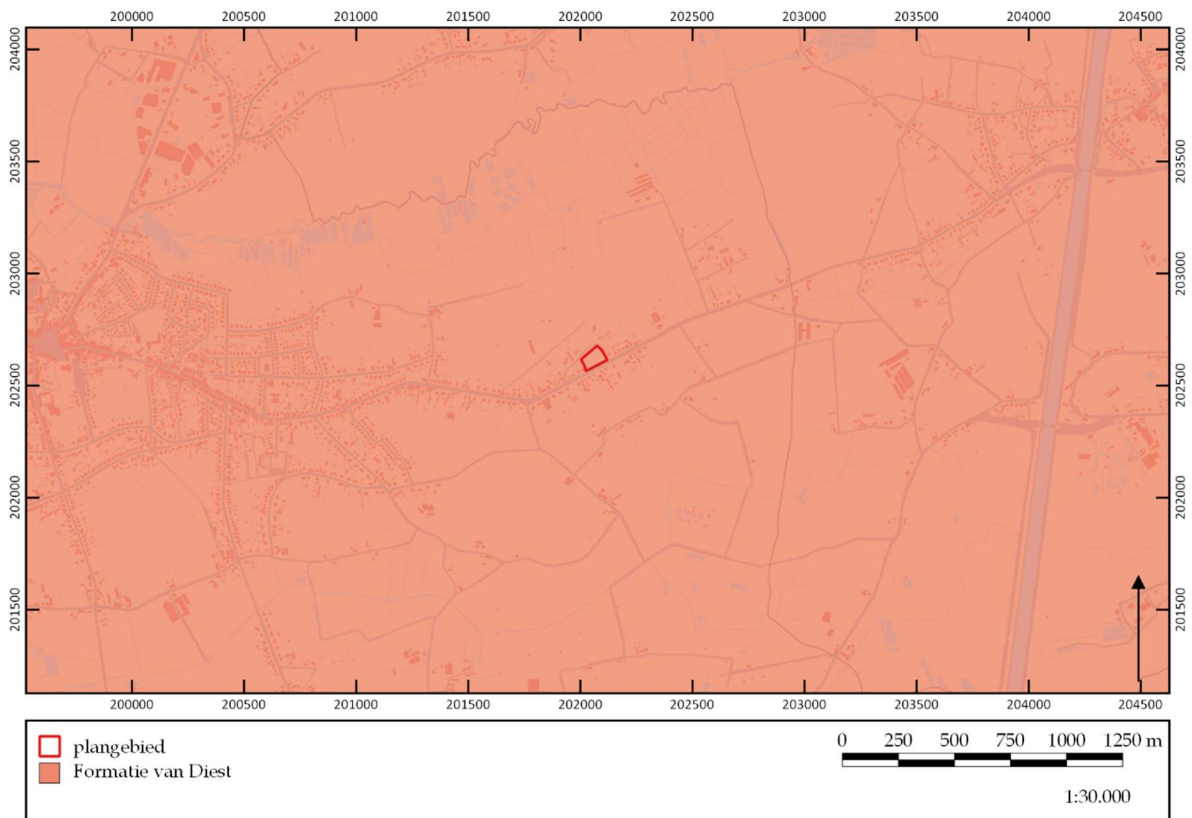

Figuur 15. Hoogteligging van het plangebied op het digitaal hoogtemodel Vlaanderen II.
©GEOPUNT/EH

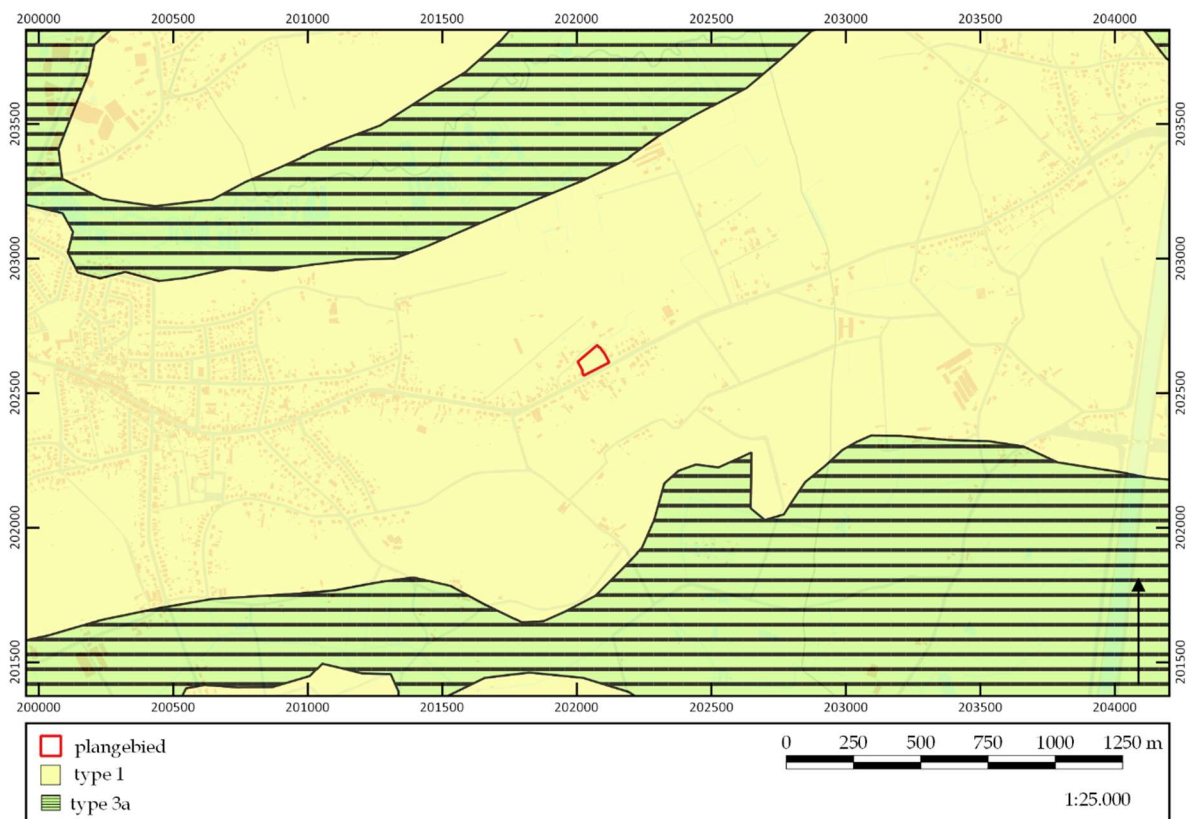
5.5.2 Tertiair geologische kaart

Op de tertiair geologische kaart (fig. 16) ligt het plangebied in een gebied waar de ondergrond bestaat uit de Formatie van Diest. Deze formatie bestaat uit groen tot bruin zand, is heterogeen en bestaat uit meerdere grindlagen, (ijzer)zandsteenbanken en kleirijke horizonten. Het heeft een schuine gelaagdheid, is daarenboven glauconietrijk en bevat micarrijke horizonten. Op basis van geologische boringen in de omgeving bevindt het tertiaire niveau nabij het plangebied zich slecht op 0,1 m onder het maaiveld.⁷

⁷ www.dov.vlaanderen.be.

Figuur 16. Uitsnede van de tertiair geologische kaart. © DOV/EH

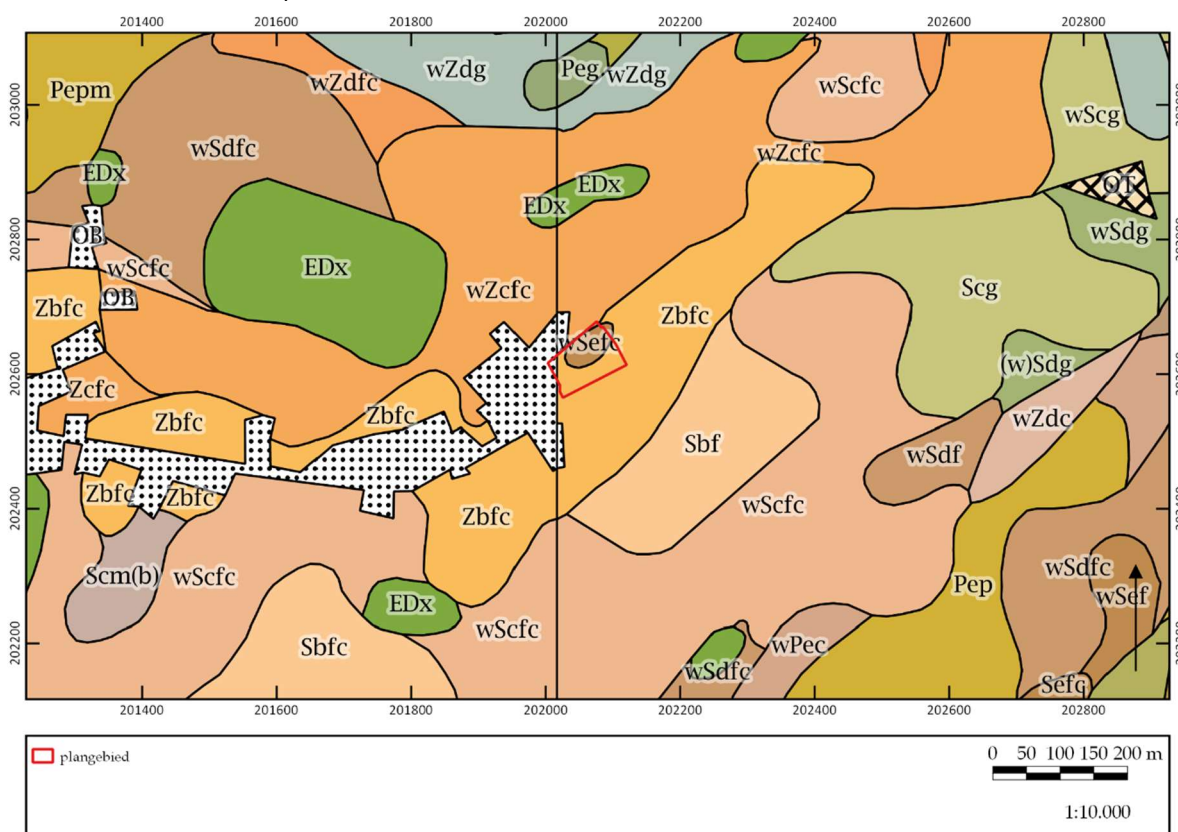

Figuur 17. Uitsnede van de quartair geologische kaart. © DOV/EH

Het huidige landschap wordt volledig bepaald door de eolische afzettingen uit het laat-pleistoceen en mogelijk het vroeg-holoceen. Zand en leem werden vanuit de laagvlakte van de huidige Noordzee geblazen en vormden dekzandruggen. Daar waar zand of leem niet gefixeerd was, of later door ontginning bloot kwam te liggen, ontstonden stuifduinen. Op de quartair geologische kaart (fig. 17) wordt aangegeven dat in het plangebied geen holocene en/of tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de pleistocene sequentie voorkomen (type 1), wat in de dalen wel zo is. Daar wordt het profieltype aangeduid als 3a.⁸ Hellingsafzettingen kunnen binnen het type 1 voorkomen maar nabij het plangebied worden die eerder op en onderaan de hellingen verwacht.

5.5.4 Bodemtype

Op de bodemkaart van Vlaanderen (fig. 18) blijkt dat in het plangebied met name twee bodemtypen voorkomen. In het zuidelijke deel gaat het om Zbfc-bodems terwijl in het noorden voornamelijk wSefc-bodems voorkomen.

Figuur 18. Uitsnede van de bodemkaart. © DOV/EH

- Zbfc-bodems: Droge zandbodem met weinig duidelijke ijzer- en/of humus-B-horizont. De droge podzolseries Zbf, ZbF en Zbg verschillen morfologisch niet van de zeer droge podzolen tenzij door het voorkomen van roestverschijnselen tussen 90 en 120 cm diepte. Onder bos is de bovengrond heterogeen en humusarm (. . . 1). Onder akkerland heeft men een dikkere humuslaag (. . . 2), terwijl de dikke humuslaag (. . . 3) de betere droge zandgronden

⁸ www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be.

vertegenwoordigt. Het zijn arme gronden, veelal bebost met naaldhout (Pinus, Picea, Larix). Op de betere akkerlandpercelen teelde men rogge, soms aardappelen, thans vooral maïs.

- wSefc-bodems: Natte lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer- en/of humus-B-horizont. Deze natte grondwatergronden met reductiehorizont hebben allen gemeenschappelijke draineringskenmerken met roestverschijnselen welke zich aftekenen in het benedengedeelte van de humeuze bovengrond en een blauwgrijs reductie horizont welke begint tussen 100 en 120 cm diepte. Het zijn derhalve permanent natte bodems met winterwaterstand nabij het maaiveld (20-30 cm) en zomerwaterstand rond de 100 cm diepte. Soms zijn ze enkele weken overstroomt in de winter. Deze natte depressie- en beekvalleigronden zijn goed voor weiland. Mits rationele ontwatering en drainering kunnen ze voor akkerland in aanmerking komen voor de verbouwing van zomergewassen. Ze zijn ongeschikt voor tuinbouw. De productiviteit hangt nauw samen met de dikte van de humeuze bovengrond. De bodems met dunne humeuze bovengrond liggen onder bos (naaldhout en eik); de betere gronden (. . . 3) met dikke humeuze bovengrond worden als landbouwgrond uitgebaat, vooral weide. In deze reeks bodems liggen deze zonder profielontwikkeling iets lager en zijn daarom moeilijker te ontwateren. Voor bosbouw lijken ze iets te nat voor Pinus sylvestris; meer aangepaste naaldhoutsoorten zijn Picea excelsa, Picea sitkaensis en Larix leptolepis.⁹ De precieze oorzaak van deze natte plek in het hoger gelegen landschap is niet geheel duidelijk. Net ten oosten loopt inderdaad een kleine waterloop die op verschillende kaarten te zien is. Hoogstwaarschijnlijk gaat het om een natuurlijke depressie.

In het noorden komen nog net twee andere bodemtypen voor binnen het plangebied. Het gaat om:

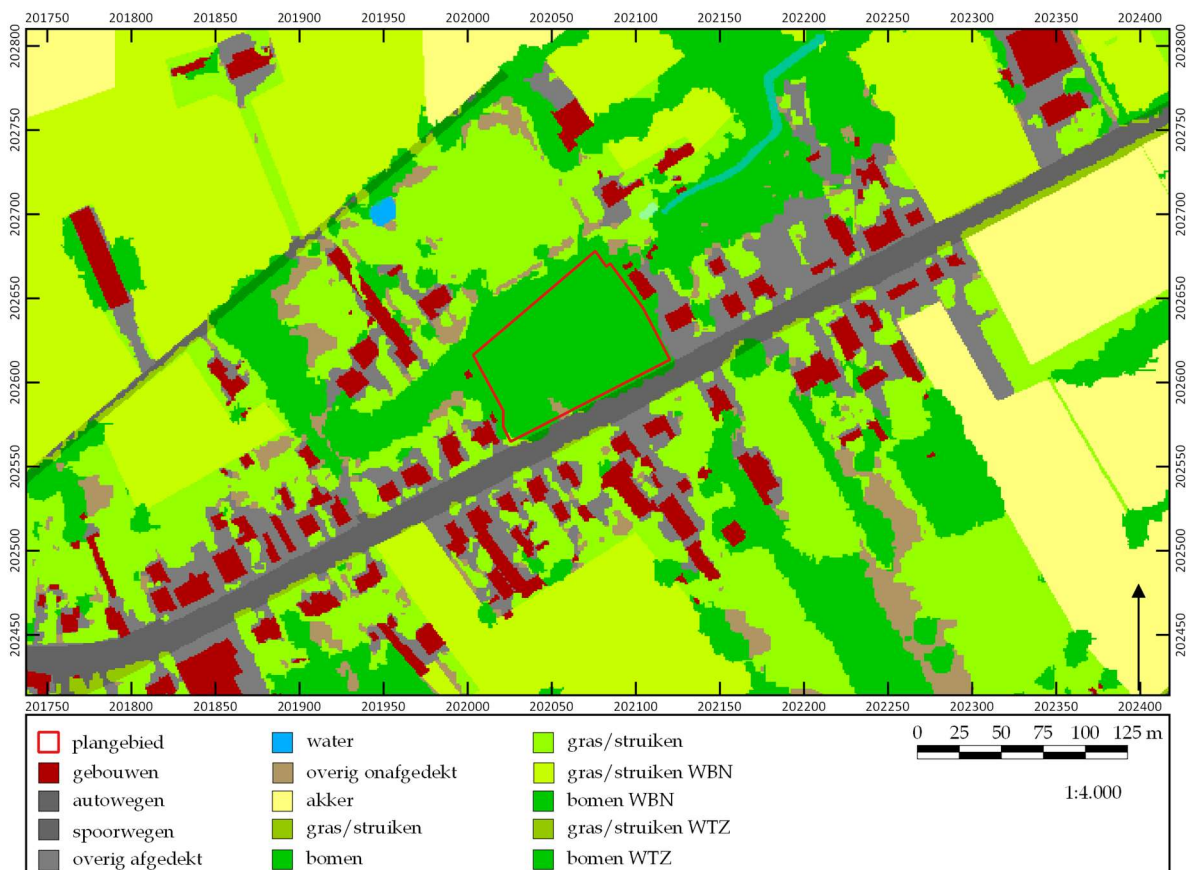
- wZcfc: Matig droge zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Deze drie podzoleenheden (Zcf, Zcg en ZcF) hebben een grijze bovengrond van wisselende diepte. De fase (. . . 1) is meestal onder bos, heide of braakland. De beste akkerlandgronden hebben een dikke humeuze bovengrond (. . . 3). Vele profielen vertonen een verkitting van de onderste B horizont, vooral bij de ontwikkeling . . g. De textureel contrasterende substraten vertegenwoordigen de onder Pleistocene afzettingen (klei van de Kempen, grint en zand van Mol), of formaties behorend tot het Diestiaan. Roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm. De waterhuishouding is goed in de winter, maar de gronden zijn droogtegevoelig in de zomer. De voornaamste vorm van bodemgebruik is naaldhout, sommige delen liggen onder heide. Een kleiner gedeelte wordt gebruikt als landbouwgrond met lage opbrengsten. Naaldhout lijkt de beste uitbatingsvorm.
- OB: Bebouwde zones. Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). De bodems in de bebouwde zone (OB) zijn daar een voorbeeld van.

De bodemkaart geeft vaak een wat veralgemeende aflijning tussen de bodemtypen dus is het maar de vraag of deze bodems hier effectief voorkomen.

⁹ Van Ranst & Sys 2000.

Figuur 19. Uitsnede van de potentiële bodemerosiekaart. © GEOPUNT/EH

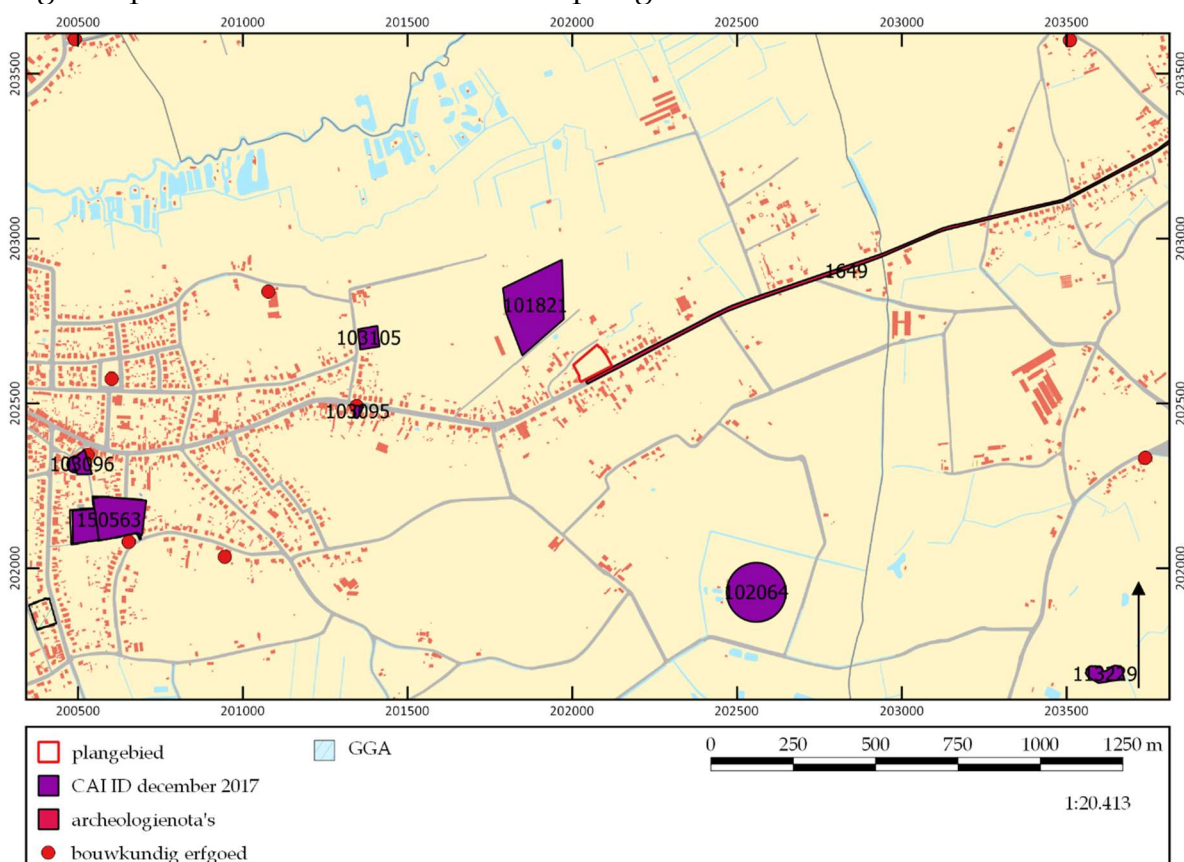
Figuur 20. Uitsnede van de bodembedekkingskaart. ©DOV/EH

5.5.5 Potentiële bodemerosie en bodembedekking

De potentiële bodemerosiekaart per perceel uit 2017 (fig. 19) geeft aan dat voor het plangebied geen informatie beschikbaar is. In de nabije omgeving hebben de percelen een zeer lage of verwaarloosbare waarde voor wat betreft de potentiële bodemerosie. Uit de bodembedekkingskaart uit 2012 (1 m resolutie) (fig. 20) blijkt een situatie die grotendeels overeenkomt met de huidige werkelijkheid, zoals hierboven reeds uitgebreid beschreven. Het plangebied bestaat namelijk uit bosgebied.

5.6 Archeologische bronnen

De CAI is weliswaar niet compleet, maar binnen het plangebied werden alvast geen archeologische waarden aangetroffen.¹⁰ In de bredere omgeving beschikken we over enige informatie. Niet alle waarden zullen hieronder worden opgesomd, alleen diegene op relatief korte afstand van het plangebied.

Figuur 21. Overzicht van de waarden uit de CAI. ©AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED/EH

Centraal Archeologische Inventaris:

- **CAI ID 101821:** Site Rooiaarde-Peetershei 1: losse vondst van *tegulae*
- **CAI ID 102064:** Site Meerhout-Galgenheide: losse vondst van lithisch materiaal (steentijd) en twee urnen uit de late bronstijd
- **CAI ID 103095:** Kapel O.-L.-Vrouw van Opstal (17^e eeuw)
- **CAI ID 103096:** Prinskensmolen: volmiddeleeuwse houten standaardmolen

¹⁰ Voor alle waarden die in deze tekst zijn opgenomen, geldt dat de CAI is geraadpleegd op 24 maart 2018 (<https://cai.onroerenderfgoed.be>). Per genoemde waarde zal dit niet meer herhaald worden. Hetzelfde geldt voor de inventaris van het onroerend erfgoed.

- **CAI ID 103105:** Hoeve Averbode te Meerhout: 18^e-eeuwse hoeve, bekend van de Ferrariskaart (zie hoger).
- **CAI ID 150563:** Site Meerhout-Watertorenstraat: mesolithische losse vondst van een microkling, verder nog lithisch materiaal (mesolithicum) bestaande uit zes artefacten waarvan vier afslagen, twee volmiddeleeuwse scherven, en losse vondst aardewerk uit de late middeleeuwen.
- **CAI ID 113229:** Olmen: Schans van Gervoot uit de 17^e eeuw.

Overige inventarissen:

Voor de opsomming van het bouwkundig erfgoed hebben we ons beperkt tot wat er op korte afstand van het plangebied aanwezig is.

- **ID 52556:** Parochiekerk Sint-Jozef: Parochiekerk van de wijk Weversberg, van oudsher een volkse wijk die in 1963 een zelfstandige parochie werd. De eerste steenlegging was in 1968.¹¹
- **ID 52585:** Windmolen Prinskensmolen, Reeds in de 13^e eeuw werd een windmolen vermeld op de Weversberg. Hij werd opgericht door de heren van Diest aan wie de heerlijkheid Meerhout reeds in 1200 toebehoorde. In het archief van de abdij van Maagdendaal staat in een register vermeld: "... 1323, terrae arabiles jacentes recto ecclesiam de Meerhout, inter viam ducentum de sancto martino versus molendinum venti...". Als eigendom van de heren van Diest kwam de molen vanaf 1500 tot 1820 in het bezit van de prinsen van Oranje (zie naamgeving). De molen werd grondig hersteld of heropgebouwd in 1728. Het jaartal van de restauratie, namelijk 1728, stond onder een monogram op een ijzeren plaat gehecht op de deur. Deze plaat werd gestolen doch er bestaan foto's van. Door openbare verkoop in 1820 kwam een eind aan het eigendomsrecht van de prinsen van Oranje. De molen werd buiten werking gesteld in 1969, hersteld en gerestaureerd in de jaren 1980 en midden de jaren 1990, onder andere door architectenbureau P. Gevers bvba. De molen werd opnieuw in werking gesteld als toeristische attractie. Het betreft een houten standaardmolen met open voet op vier teerlingen waarvan de staart of draaibalk op de trap ligt. Op een dwarsbalk boven de meelbak staan twee spreuken ingekerfd: "hier maalt men voor allemaal die zijn loon geven kan" en "die wil borgen, moet wachten tot morgen".¹²
- **ID 52589:** Langgestrekte hoeve: Alleenstaande langgestrekte hoeve van acht traveeën onder zadeldak (nok parallel aan de straat, mechanische pannen), uit de 19^e eeuw, in de mutatieschetsen worden volumewijzigingen geregistreerd in 1882 en 1886. Verankerde bakstenen lijstgevel met tandlijst. Rechthoekige beluikte vensters en licht getoogde deur in omlijsting van gesinterde steen.¹³

Verder zijn er geen waarden gevonden voor de onmiddellijke omgeving van het plangebied in:

- Vastgestelde inventaris/wetenschappelijke inventaris (landschapsatlas,

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/52556>

¹² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/52585>

¹³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/52589>

historische tuinen en parken, houtige beplantingen, archeologische zones, bouwkundig erfgoed – gehelen, orgels, wereldoorlog relict(en)

- Unesco Werelderfgoed
- Beheersplannen
- Gebieden Geen Archeologie
- Erfgoedlandschappen

Wel is er op de Olmsebaan in 2017 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Voor het wegtracé werd geconcludeerd dat er geen archeologische resten aangetroffen zullen worden gezien de eerdere versterking van deze zone.¹⁴

¹⁴ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1649>

6 Synthese

In dit hoofdstuk wordt vooreerst een synthese gepresenteerd van de resultaten van het *assessment*. Hierbij wordt telkens aangegeven op welke van de onderzoeksvragen, die voorafgaand aan het bureauonderzoek zijn geformuleerd, een antwoord gegeven kan worden. Ook wordt hier aangegeven wat de impact is van de geplande werken en in hoeverre zij kunnen leiden tot verstoring van het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief. Vervolgens wordt een korte synthese gegeven voor een niet-gespecialiseerd publiek.

De volgende onderzoeksvragen zijn voorafgaand aan de bureaustudie geformuleerd:

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op?

6.1 Synthese voor gespecialiseerd publiek

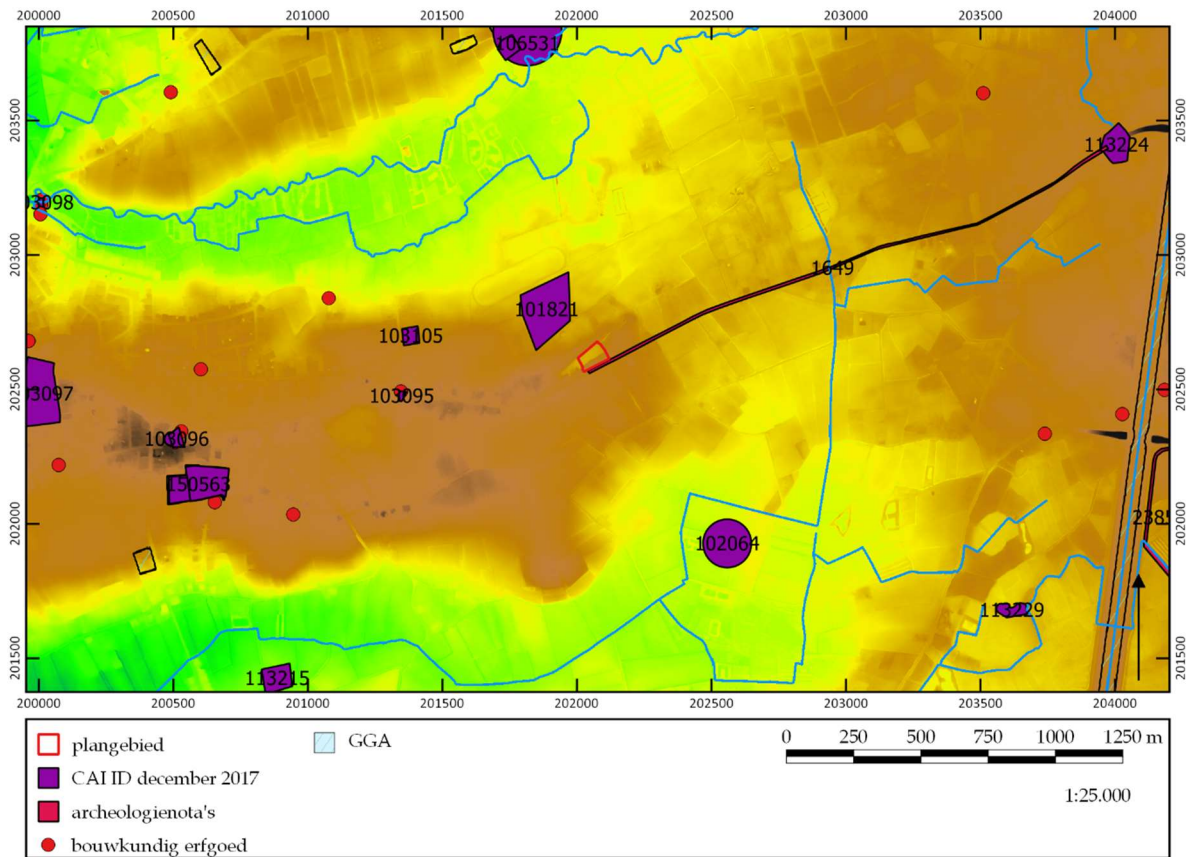
6.1.1 Samenvatting en potentiebepaling

Om in te kunnen schatten wat het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het plangebied is, zijn de historische kaarten, de bodem- en geo(morfo)logische kaarten en luchtfoto's bekeken en zijn verschillende inventarissen (waaronder de CAI) en historische/archeologische bronnen geraadpleegd (**onderzoeksvragen 1-3**).

Uit het bureauonderzoek blijkt dat de ondergrond van het gebied bestaat uit tertiaire afzettingen van de Formatie van Diest. Deze bevinden zich ca. 0,1 m onder het maaiveld en bestaan uit zandige afzettingen. Deze zijn tijdens het weichseliaan afgedekt met eolische zandige afzettingen. Daarin zijn zandige tot lemig zandige bodems in ontwikkeld. In het landschap ligt het plangebied op een dekzandrug dat op ca. 30 m +TAW gelegen is. Het plangebied zelf ligt iets lager, nabij de rand van de rug op een hoogte tussen 27 en 30 m +TAW. In het noorden loopt de Creyndertloop (op 700 m afstand) en de Grote Nete (op 1000 km afstand) terwijl ten zuiden en ten oosten de Halfwegloop vloeit (op een afstand van ca. 600 m). Deze waterlopen stromen door een dal dat op een hoogte van 25 m +TAW ligt.

De oudste vondsten die bekend zijn in de omgeving van het plangebied dateren uit de steentijd, waarvan een aantal uit het mesolithicum. Ze zijn aangetroffen als losse vondsten, maar zijn alle gelegen op dezelfde dekzandrug als het plangebied. De huidige waterlopen liggen op een afstand van minimaal 600 m. Echter vanwege het feit dat het plangebied in gebruik was als bos en akker is de kans klein dat prehistorische vondsten nog in situ kunnen aangetroffen worden. Het dekzand is

namelijk slechts 0,1 m dik en zal door het gebruik van het plangebied dan ook reeds vermengd zijn met de onderliggende tertiaire laag. Hierdoor is er een lage potentie voor het aantreffen van resten vanaf het laat-paleolithicum tot en met het mesolithicum. Indien deze aanwezig zijn zullen ze zich niet meer in context bevinden.

Figuur 22. Analysekaart op basis van de DTM en de CAI-waarden. ©EH

De zandige bodems zijn in principe minder aantrekkelijk voor (vroeg) landbouw. In de omgeving zijn wel lithische artefacten aangetroffen, net als urnen die in de late bronstijd worden gedateerd. Dit geeft aan dat er een matig tot middelhoog potentieel is op het aantreffen van archeologische resten voor de periode vanaf het neolithicum tot en met de ijzertijd. Als gevolg van het bodemgebruik zullen de resten en sporen onder het maaiveld bevinden.

Net ten noorden van het plangebied zijn *tegulae* aangetroffen die kunnen wijzen op een Romeinse site. Mogelijk kan het gaan om resten van een villa die daar of nabij dit perceel gelegen is. Gezien de nabijheid (slechts 120 m) is er voor de Romeinse periode een verhoogde kans op het aantreffen van archeologische resten en sporen (middelhoge potentie). Net als bij vorige periode kunnen resten wel aan het oppervlak en in het maaiveld aangetroffen worden. Echter de onverstoorde resten en sporen zullen zich onder het maaiveld bevinden.

Vanaf de vroege middeleeuwen ontwikkelen de bewoningskernen van Meerhout en Olmen zich. De bewoning zal dan ook met name in deze kernen geconcentreerd zijn. Vermoedelijk komt er wel verspreide bebouwing in de omgeving voor. Op basis van

cartografische bronnen weten we dat er in de 19^e eeuw -mogelijk tijdelijke- bewoning was binnen het plangebied. Ook in de 20^e eeuw was dit tijdelijk het geval. Voor de middeleeuwen zijn hier geen bronnen voor maar men kan voor de periode van de middeleeuwen tot en met de nieuwste tijd wel een middelhoge kans vooropstellen voor het aantreffen van archeologische resten (middelhoge potentie). Dit zal met name ter hoogte van de weg zijn. Aanvullende sporen, resten en bijgebouwen kunnen evenwel ook noordelijker aangetroffen worden.

6.1.2 Impact van vroegere en geplande werken

In het verleden heeft het plangebied verschillende functies gekend. Op basis van historische bronnen weten we dat het gebied in gebruik was als bos, een boomgaard en akker. Vanaf de 19^e eeuw hebben we ook gegevens omtrent bewoning aan de zuidzijde van het plangebied. Men kan ervan uitgaan dat de akker de bovenste 30 cm reeds verstoord heeft. Dit heeft ook als gevolg dat -indien de geologische gegevens correct zijn- de weichseliaanafzettingen vermengd zijn met de onderliggende tertiaire afzettingen wat onder andere van invloed is voor de context van prehistorische vondsten.

Bij de geplande werken is het de bedoeling om het plangebied te verkavelen en bouwklaar te maken voor zes woningen. De aanleg van fundamenteën, leidingen en putten zullen bijgevolg een grote invloed hebben op eventueel aanwezige resten.

6.1.3 Aanbeveling en kennisvermeerderingspotentieel

Er zijn voldoende argumenten om te stellen dat het plangebied zich in een archeologisch interessante zone bevindt, waarvan de huidige archeologische kennis als relatief beperkt kan worden beschouwd. Er is in elk geval een middelhoog potentieel op het aantreffen van vondsten uit de Romeinse periode tot en met de 20^e eeuw. Dit kan echter momenteel niet met zekerheid vastgesteld worden. Gezien de archeologische resten in de omgeving bestaan uit losse vondsten hebben eventuele resten die op een wetenschappelijke manier opgegraven worden een groot potentieel aan kennisvermeerdering voor de regio van Meerhout en Olmen en op grotere schaal voor de Kempen.

Voor de metaaltijden is er sprake van een matig tot middelhoog potentieel. Ook hier kunnen resultaten uit verder onderzoek bijdragen tot de kennis van deze periode in de regio.

Verder archeologisch vooronderzoek om beter de archeologische potentie van dit terrein in te kunnen schatten wordt raadzaam geacht, dit vanuit een kosten-batenanalyse waarbij rekening is gehouden met de kosten van verder onderzoek in functie van kennisvermeerdering. Dit onderzoek zal uitgevoerd worden in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. In het programma van maatregelen wordt dit verder uitgeschreven.

6.2 Synthese voor niet-gespecialiseerd publiek

Het bureauonderzoek heeft uitgewezen dat het plangebied gelegen is op zandige bodems op een rug in het landschap. Deze hoogte is omgeven door waterlopen, waaronder de Grote Nete. Op basis van archeologische vondsten in de omgeving en

het landschappelijke kader kan een inschatting gemaakt worden over de kans voor het aantreffen van archeologische resten. Uit de tijd van de jagers-verzamelaars is de kans eerder klein dat er archeologische resten worden aangetroffen. Vanaf de intrede van de landbouw is de kans matig groot tot middelhoog. In de omgeving zijn dan ook reeds stenen artefacten en urnen aangetroffen. Dit geldt met name voor de late steentijd, de bronstijd en de ijzertijd. Vanaf de Romeinse tijd is de situatie wat anders. Net ten noorden van het plangebied zijn reeds resten aangetroffen van bouwmateriaal, wat kan wijzen op de aanwezigheid van een Romeinse woonst. Ook vanaf de nieuwe tijd is op basis van historische kaarten bekend dat er binnen het plangebied bewoning is geweest. De kans bestaat dat dit ook voor de voorgaande perioden (middeleeuwen) het geval was. Om deze potentie in het gebied verder te onderzoeken wordt dan ook geadviseerd om een vervolgonderzoek (proefsleuvenonderzoek) in te plannen. Omdat het terrein momenteel nog bos is dient dit eerst verwijderd te worden vooraleer archeologisch onderzoek kan plaatsvinden.

Literatuur

Geraadpleegde literatuur

Gysselinck, M., 1960: *Toponymisch Woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*.

Van Ranst, E. & C. Sys, 2000: *Eenvoudige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20.000)*, Gent.

Geraadpleegde websites

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<http://www.geopunt.be/>

<http://www.cartesius.be>

<https://geo.onroenderfgoed.be>

<http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?find=meerhout>

<https://loket.onroenderfgoed.be>

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding	aanmaakdatum origineel/afbeelding
2018C185	1	kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	1:10.000	1:25.000	21/03/2018
2018C185	2	luchtfoto	bestaande toestand	1:200	1:5.000	21/03/2018
2018C185	3	gewestplan	plangebied op het gewestplan	nvt	1:4.000	21/03/2018
2018C185	4	opmetingsplan	Opmetingstoestand van het huidige gebied	1: 750	1: 750	16/03/2018
2018C185	5	verkeersontwerp	nieuwe toestand	1: 750	1: 750	16/03/2018
2018C185	6	historische kaart	uitsnede uit Frickxkaart (1744) met aanduiding plangebied	onbekend	1:25.000	1744
2018C185	7	historische kaart	uitsnede uit Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding plangebied	onbekend	1:10.000	1771-1778
2018C185	8	historische kaart	uitsnede uit Atlas der Buurtwegen (1841) met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.000	1841
2018C185	9	historische kaart	uitsnede uit Vandermaelenkaart (1845-1854) met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.000	1845-1854
2018C185	10	topografische kaart	uitsnede uit topografische kaart NGI	onbekend	1:5.000	1956-1961
2018C185	11	luchtfoto	luchtfoto uit 1971 met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.000	1971
2018C185	12	luchtfoto	luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding plangebied	1:10.000	1:5.000	1979-1990
2018C185	13	luchtfoto	luchtfoto uit 2000-2003 met aanduiding plangebied	nvt	1:5.000	2000-2003
2018C185	14	luchtfoto	luchtfoto uit 2005-2007 met aanduiding van het plangebied	nvt	1:5.000	2005-2007
2018C185	15	hoogtekaart	hoogteligging van plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	nvt	1:25.000	21/03/2018
2018C185	16	geologische kaart	uitsnede tertiair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:30.000	21/03/2018
2018C185	17	geologische kaart	uitsnede quartair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:25.000	21/03/2018
2018C185	18	bodemkaart	uitsnede bodemkaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:10.000	21/03/2018
2018C185	19	bodemkaart	uitsnede potentiële erosiekaart (2017) met aanduiding plangebied	onbekend	1:10.000	21/03/2018
2018C185	20	bodemkaart	uitsnede bodembedekkingskaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:4.000	21/03/2018
2018C185	21	archeologische kaart	CAI-locaties in de omgeving van het plangebied	onbekend	1:20.413	21/03/2018
2018C185	22	analysekaart	CAI-locaties geplot op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	onbekend	1:25.000	21/03/2018